

לשם שינוי קרטור צדק

מאת: נתנאל אלישיב, מאמר אורח
יום רביעי, 24 בנובמבר 2010, 16:28

לפני כחודש אמר הנשיא האמריקאי לשעבר בשייח ג'ראח כי "פינוי אדם מביתו לא מייצג שלום או צדק". הרב נתנאל אלישיב סבור כי שלום וצדק הם מושגים אוניברסליים, ושראו להחיל טיעון זה גם על ההתנחלויות

תגיות: הקפאת הבנייה בהתנחלויות, התהליך המדיני, ג'ימי קרטור, התנחלויות, התנתקות, פינוי ימית

בכל ההתנחלויות כבר יש דור שני, ברבות מהן גדל גם דור שלישי. אריאל (צילום: רויטרס)

43 שנים חלפו מאז שישראל מצאה את עצמה ביהודה ושומרון. בכל השנים הללו לא פסק הוויכוח בדבר עתידם של מחוזות אלו. יש הסבורים – ביניהם כותב טור זה – שהריבונות על יהודה ושומרון צריכה להיות בידי ישראל, כי זו ארצנו. לעומתם יש הסבורים שזו ארץ ערבית, אותה כבשנו שלא כדין, ומחובתנו להשיבה לבעליה הפלסטיניים. זה לב הוויכוח האידיאולוגי. לצד זה מתנהל ויכוח פרגמטי – האם חובתנו להישאר ביהודה ושומרון כדי שלא נהיה חשופים לסכנות חמורות מצדה של מדינה פלסטינית שתקום לצדה של ישראל

(ולשם הדיוק הטופוגרפי: מעליה), או שאדרבא, הדמוגרפיה מחייבת אותנו לתמוך בהקמת מדינה פלסטינית, לא כי הפלסטינים צודקים אלא כי זה אינטרס ישראלי.

את המחלוקת העזה ביחס לשאלות אלו לא הצלחנו ליישב בתוכנו במשך עשרות שנים, ונראה שכך זה יישאר גם בטווח הנראה לעין, אולם הייתי רוצה להאמין – מתוך מידה מסוימת של נאיביות מוצהרת ובריאה – שניתן להגיע להסכמה רחבה בסוגיה אחרת, והיא עתידם של היישובים היהודיים שכבר הוקמו ביהודה ושומרון.

הקיבעון המחשבתי שאחרי ימית וגוש קטיף

התקדימים הטראומטיים של פינוי חבל ימית וגוש קטיף גרמו לקיבעון מחשבתי, לפיו אחד הוא דינם של יישובים יהודיים בשטחים שאנו מוסרים לידי זרים: עקירה מוחלטת והגליית תושביהם (גם אם יזכו לפיצוי כלכלי). כל כך התרגלנו למחשבה זו, עד שיש צורך להזכיר את מה שאמור להיות מובן מאליו: החרבת יישוב היא מעשה קיצוני, ברוטלי, הזוי, ובוודאי לא מעשה של שלום! איפה נשמע בכל העולם כולו פיתרון מדיני שמיסד על חיסולם של יישובים חיים ופורחים?! הרי אפילו בגיא ההריגה של עמנו על אדמת אירופה, ניתן לערוך מסע שורשים ולראות את המקומות שבהם היהודים חיו ושגשגו, איך עולה על דעתנו שרבות ילדים לעולם לא יוכלו עוד לראות את היישובים שבהם נולדו, גדלו, חוו חוויות נעורים והתעצבו?

מעניין לדון בשאלה האם במבט לאחור ההתיישבות היהודית ביו"ש הייתה נבונה, אולם היום היא כאן, חיה ופורחת, ומאות אלפי ישראלים בחרו – בעידוד ממשלות ישראל – לקבוע את ביתם מזרחית לקו הירוק. גם אם נולד ילד שהוריו היו מעדיפים מלכתחילה שלא ייוולד, כל בר דעת מבין שלאחר הלידה כבר אין מה לעשות, הוא כבר כאן והוא זכאי לחיים. בדומה לכך, גם מי שרואה בהתנחלויות מעין "ילדים לא חוקיים", צריך להפנים שהן כבר "נולדו"; ניתן למנוע לידות נוספות, אבל לא ניתן פשוט לחסל את הילד, גם אם

הוא נולד כתוצאה מטעות.

נשיא ארה"ב לשעבר ג'ימי קרטר בשייח ג'ראח (צילום: מגד גוזני)

מחשבות אלו מלוות אותי כבר זמן רב, אולם שמחתי כשלפני חודש זכיתי לתנא דמסייע דווקא בדמותו של נשיא ארה"ב לשעבר, ג'ימי קרטר, שהצהיר חגיגית: "אף אחד לא יכול לטעון שהריסת ביתו של אדם או פינוי של מישוהו שחי בבית במשך דורות, מייצגת שלום או צדק". מובן שאמירה זו לא כוונה על ידו לביתי ביישוב עלי אלא לבתיהם של פלסטינים בשייח ג'ראח, אבל שלום וצדק הם מושגים אוניברסליים, ולא ניתן להחילם רק על פלסטינים.

הגיע הזמן להצעות מעשיות וחדשניות

תחושת הבטן של ישראלים רבים היא שבעוד שהכפרים הפלסטיניים היו כאן "מאז ומקדם", הרי שההתנחלויות הן גידול חסר שורשים שניתן לעוקרו כאבק ברוח. מחשבתם של ישראלים אלו נעצרה אי שם בשנות השבעים של המאה הקודמת. הם כנראה לא הבחינו בכך שישאל נמצאת ביהודה ושומרון כבר 43 שנה, כלומר 70% מן התקופה שבה היא קיימת. בכל ההתנחלויות כבר יש דור שני, ברבות מהן גדל גם דור שלישי. המחשבה כאילו ניתן היום להחזיר את הגלגל אחורנית ולחזור לנקודת האפס אינה אלא ילדותית.

לפני כמעט שלוש שנים, בראיון לעיתון 'הארץ', הביע הסופר א.ב. יהושע את דעתו ש"אי אפשר יהיה לפנות את המתנחלים מהשטחים, גם לא בהסדר קבע... אנחנו לא נתחיל עכשיו לעקור את עופרה ואת בית אל... צריך למצוא כל מיני קומבינות אחרות". הואיל ומסיבות רבות הרעיון שמפריחים קיצוניים בימין ובשמאל כאחד – לפיו המתנחלים יהיו אזרחים יהודים בפלסטין הערבית – אינו מציאותי, הגיע הזמן שדווקא הדוגלים ב"חזון שתי המדינות" יגבשו הצעות מעשיות שתאפשרנה לכלל ההתיישבות היהודית ביו"ש להמשיך להתקיים ואף לצמוח כגושי התיישבות מוכרים, בעלי חיבור קרקעי בטוח לשאר חלקי המדינה. הרס וחורבן של יישובים שלמים – בין אם תושביהם ערבים ובין אם הם יהודים – הוא רעיון פרימיטיבי ואלים, שלא ראוי לעלות על מחשבתם של בני תרבות שוחרי מוסר וצדק.

* הרב נתנאל אלישיב הוא איש חינוך המלמד במכינה הקדם צבאית "בני דוד" בעלי.